

Utlåtande av Borgå stads efterbehandlingsmyndighet om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden och till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen

Stadsutvecklingsnämnden 07.04.2026 § 65
622/03.00/2026

Beredning och tilläggsuppgifter:

Koncernjurist Tiina Fiskaali, tiina.fiskaali@borga.fi

Samhällsplaneringschef Enni Flykt enni.flykt@borga.fi;

Berednings- och riskhanteringschef Minna Ruolanto
minna.ruolanto@borga.fi;

Miljöforskningschef Carita Forsberg-Heikkilä carita.forsberg-heikkila@borga.fi

Stadsinfrachef Kari Hällström kari.hallstrom@borga.fi;

Samhällsplanerare Katja Forsell katja.forsell@borga.fi;

Produktionschef Matias Pietilä matias.pietila@borga.fi;

Chef för miljöhälsovård/ stadsveterinär-hygieniker Tiina Tiainen
tiina.tiainen@porvoo.fi .

Beredning av lagen

Finlands marina miljö har förändrats avsevärt under de senaste åren. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt ökat risken för stora oljeskador och kemikalieolyckor på havsområden. I de internationella havsområden i Finska viken trafikerar allt fler föråldrade fartyg vars ägarförhållanden är oklara, försäkringskyddet är bristfälligt och vars besättning har visat sig ha brister i sina sjöfartskunskaper. Dessa så kallade skuggflottans fartyg används för oljetransporter i syfte att kringgå pristaket för råolja, vilket ökar risken för olyckor och försvårar fastställandet av ansvariga parter samt genomförandet av skadeståndsansvaret.

En särskilt omfattande miljöolycka till havs, till exempel en olycka med ett oljetankfartyg, kräver långvarig efterbehandling som binder betydande resurser i alla faser av bekämpningen. När räddningsverksamheten har avslutats övergår ansvaret för efterbehandlingen av skadan till kommunerna. Den gällande skyldigheten för kommunerna att ordna efterbehandling gäller för närvarande endast efterbehandling av skador orsakade av mineraloljebaserade produkter. Om utsläpp från ett fartyg sprids till kusten, kommer efterbehandlingsåtgärderna efter att räddningsverksamheten avslutats i första hand att inriktas på kustkommuners områden.

Det föreslås att *111 a § i räddningslagen* ändras så att det i den tas in bestämmelser om skyldigheten att ordna efterbehandling av fartygskemikalieolyckor som medför allvarig fara eller olägenhet för miljön eller människors hälsa.

I den nya lagen *Lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av fartygsoljeskador och*

fartygskemikalieolyckor på havsområden föreslås om vissa kommuners samarbete och beredskap vid ordnande av efterbehandling enligt 111 a § i räddningslagen när det är fråga om en stor fartygsoljeskada eller fartygskemikalieolycka som sker på havsområdet och som medför allvarlig fara eller olägenhet för miljön eller människors hälsa. Enligt förslaget ska samarbetskyldigheten gälla kustkommunerna som ska svara för ordnandet av efterbehandlingen av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor och för beredskapen inför detta enligt samarbetsområde. Det kommer att finnas tre samarbetsområden: det södra, det västra och det norra samarbetsområdet. Till det södra samarbetsområdet hör kustkommunerna i landskapet Nyland och landskapet Kymmenedalen. Till det västra samarbetsområdet hör kustkommunerna i landskapen Egentliga Finland, Satakunta och Österbotten, och till det norra samarbetsområdet hör kustkommunerna i landskapen Mellersta Österbotten, Norra Österbotten och Lappland. Som en del av beredning inför efterbehandling ska samarbetsområdena utarbeta beredskapsplaner för ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden.

Borgå stads förvaltning och ansvar

I enlighet med Borgå stads förvaltningsstadga (26.2.2025) svarar stadsutvecklingsnämnden för efterbehandlingen av oljeskador och utser den tjänsteinnehavare som leder efterbehandlingen i enlighet med 111 a § 3 mom. i räddningslagen (StUN 20.1.2026 § 8) Den ledande tjänsteinnehavaren är stadsinfradirektören, som tillsammans med samhällsplaneringschefen, samhällsplaneraren och produktionschefen inom stadsinfran ansvarar för den operativa verksamheten.

I Borgå är det endast stadsinfradirektören som kan ta emot uppgiften för efterbehandling från räddningsverket, när det finns tillräckliga förutsättningar för att ta emot uppgiften och handräckning före det ges på begäran. Mottagandet av uppgiften för efterbehandling ska ske skriftligen (blankett av Räddningsverket i Östra Nyland). En skriftlig ansvarsöverföring är viktig, särskilt när det inte är fråga om en fastighet som ägs av staden.

Utlåtande har begärts via statens utlåtandetjänst och ges separat för 1–5 § i lagförslaget, 111 a § i räddningslagen och om finansieringen i anslutning till utarbetandet av beredskapsplaner.

Innehållet i utlåtandet av Borgå stads myndighet som svarar för efterbehandlingen

Ändringen av räddningslagen är avsedd att vara en teknisk justering för att anpassa lagen till det nya lagutkastet om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden. I och med lagutkastet ska kustkommunerna ingå ett avtal om hur samarbetet ska ordnas vid storolyckor på havsområdet och utarbeta en gemensam beredskapsplan. Eftersom lagen avser stora

fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor måste beredningsplanen även innehålla tillräckliga åtgärder vad gäller nödvändiga resurser. Tillstånds- och tillsynsmyndigheten ska enligt utkastet fungera som sakkunnig och samordna både utarbetandet av beredningsplaner och verksamheten vid olyckssituationer.

I Borgå stads utlåtande har det framhållits att ansvaret på grund av 133 § i miljöskyddslagen och konsekvensen och det enhetliga tillvägagångssättet för hela det överkommunala eller riksomfattande efterbehandlingsarbetet bör ligga hos de statliga myndigheterna på grund av motstridig lagstiftning om ansvar, undanröjande av överlappande förvaltning, överföring av uppgifter och oskäliga kostnader. I situationer med storolyckor orsakar längden och kostnaderna för efterbehandlingen, samtidigt som det är uppenbart att det är svårt att ansöka om ersättning och osäkert att få full ersättning, en oskälig situation för kommunerna, där de ekonomiska förutsättningarna att sköta andra lagstadgade uppgifter redan har försämrats i det nuvarande läget. Motiveringarna, där en överföring av uppgifterna till kommunerna ses som det bästa alternativet på grund av bristande kompetens inom markbyggnad, är bristfälliga, eftersom kompetens inom markbyggnad kan ges, precis som i nuläget genom handräckning när räddningsverket har ledningsansvaret för hantering av en storolycka. Beredningsarbetet för JÄLKI-hanke bör slutföras genom att man noggrant utreder processerna och ansvarsfördelningen och tydligt tar med dem i den nya lagen. I sin nuvarande form leder lagutkastet till förseningar i inledandet av efterbehandlingsarbetet, vilket strider mot lagens syfte.

Borgå stads utlåtande tillsammans med utlåtandet från Borgå stads myndighet som svarar för efterbehandlingen om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden samt till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen finns som bilaga till detta beslut.

Stadsutvecklingsdirektören

Borgå stad och Borgå stads myndighet som svarar för efterbehandlingen ger ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden samt till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen i enlighet med utlåtandet i bilagan.

Beslutet justeras genast.

Beslut

Borgå stad och Borgå stads myndighet som svarar för efterbehandlingen beslutade ge ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om samarbete mellan vissa kommuner vid ordnande av efterbehandling av stora fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på havsområden samt till lag om ändring av 111 a § i räddningslagen i enlighet med

utlåtandet i bilagan.

Beslutet justerades genast.